

COVID-19 Etki Analizi

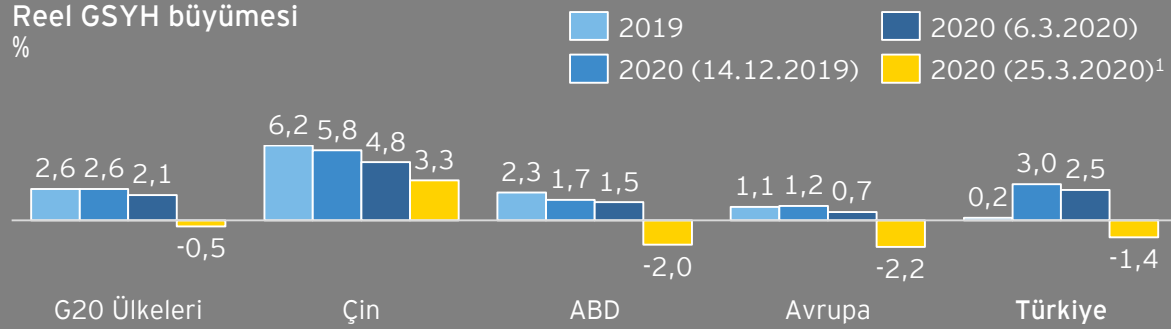
Küresel bulgular ve alınabilecek aksiyonlar

Nisan 2020

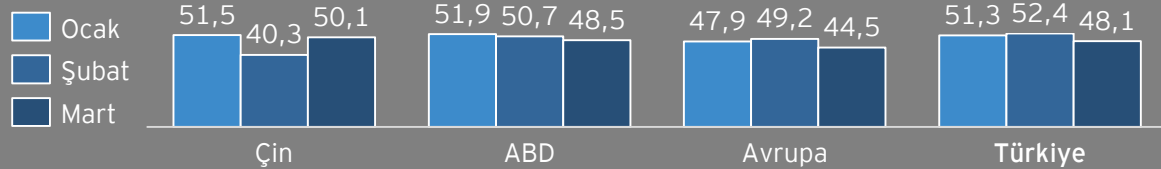
Covid-19 salgını, Türkiye'de ve dünyada ekonomik büyümeyi tehdit etmekte ve iş yapış şekillerini değiştirmektedir

Covid-19 salgınının etkileri

Ekonomiler üzerindeki etkileri

İmalat PMI, 2020

- Reel GSYH büyümesi tahminleri Moody's tarafından son 1 ay içerisinde 2 defa düzenlenmiştir. Moody's, G20 ülkelerinin neredeyse hepsi için tahminlerini düşürmüştür
- Salgınla birlikte düşen üretim aktivitesinin Çin'de olduğu gibi diğer ülkelerde de salgının kontrol altına alınmasıyla toparlanması beklenmektedir

Mega trendler

Küreselleşme

'Bölgesellik' trendinin ortaya çıkması ve hız kazanması

Teknoloji

Endüstri 4.0'ın ivme kazanması ve jeopolitik rekabeti kuvvetlendirmesi

Nüfus yapısı

Yaşlı nüfusa sahip ülkelerde politik risklerin artışı

Çevre

Yatırımların yeniden önceliklendirilmesine ek olarak çevresel etkiler üzerine zamana karşı yarış

1.Moody's tarafından yapılan en güncel tahmindir

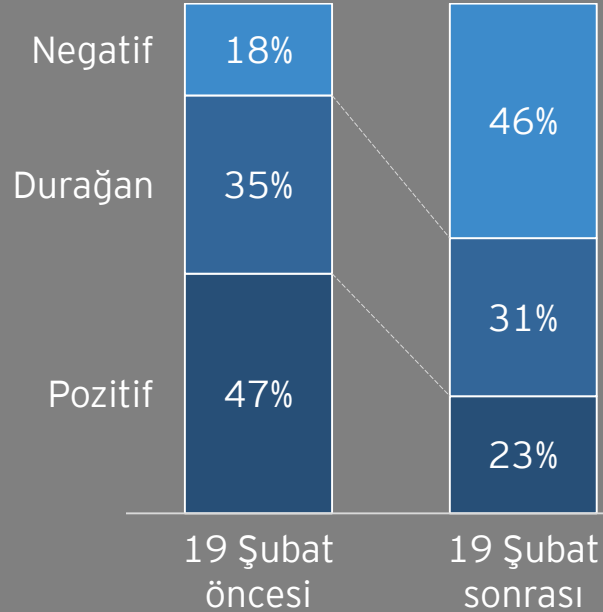
Kaynak: Moody's, Masabaşı araştırması, EY-Parthenon analizi

Küresel bazda yöneticilerle gerçekleştirilen anket çıktıları da hastalığın yayılma hızıyla birlikte daha olumsuz bir resim ortaya çıkarmaktadır

EY Global Sermaye Güven Barometresi 2020 sonuçlar (1/2)

Hastalığın yayılma hızının artmasıyla her şey hızlıca değişti. 5 Şubat'ta başlayan anketin ilk çıktılarında geleceğe yönelik beklentiler olumluydu, ancak S&P 500'ün tavan yaptığı 19 Şubat'tan sonra başlayan düşüş ve durgunluk, bakış açısında da ciddi bir değişikliğe neden oldu

Soru: Küresel ekonomik büyüme konusunda bakış açınız nedir?

Virüsün olumsuz etkileri, firmaların mevcut operasyonlarını değerlendirmesini ve aksiyon almasını zorunlu kıldı. Katılımcıların:

73% 'ü Covid-19'un küresel ekonomide ciddi bozulmalara yol açacağını düşünüyor

52% 'si mevcut tedarik zincirini değiştirmek için aksiyonlar almaya başladı

95% 'i Covid-19 salgınının kârlılık ve kâr marjları üzerinde olumsuz etkisi olacağını belirtti

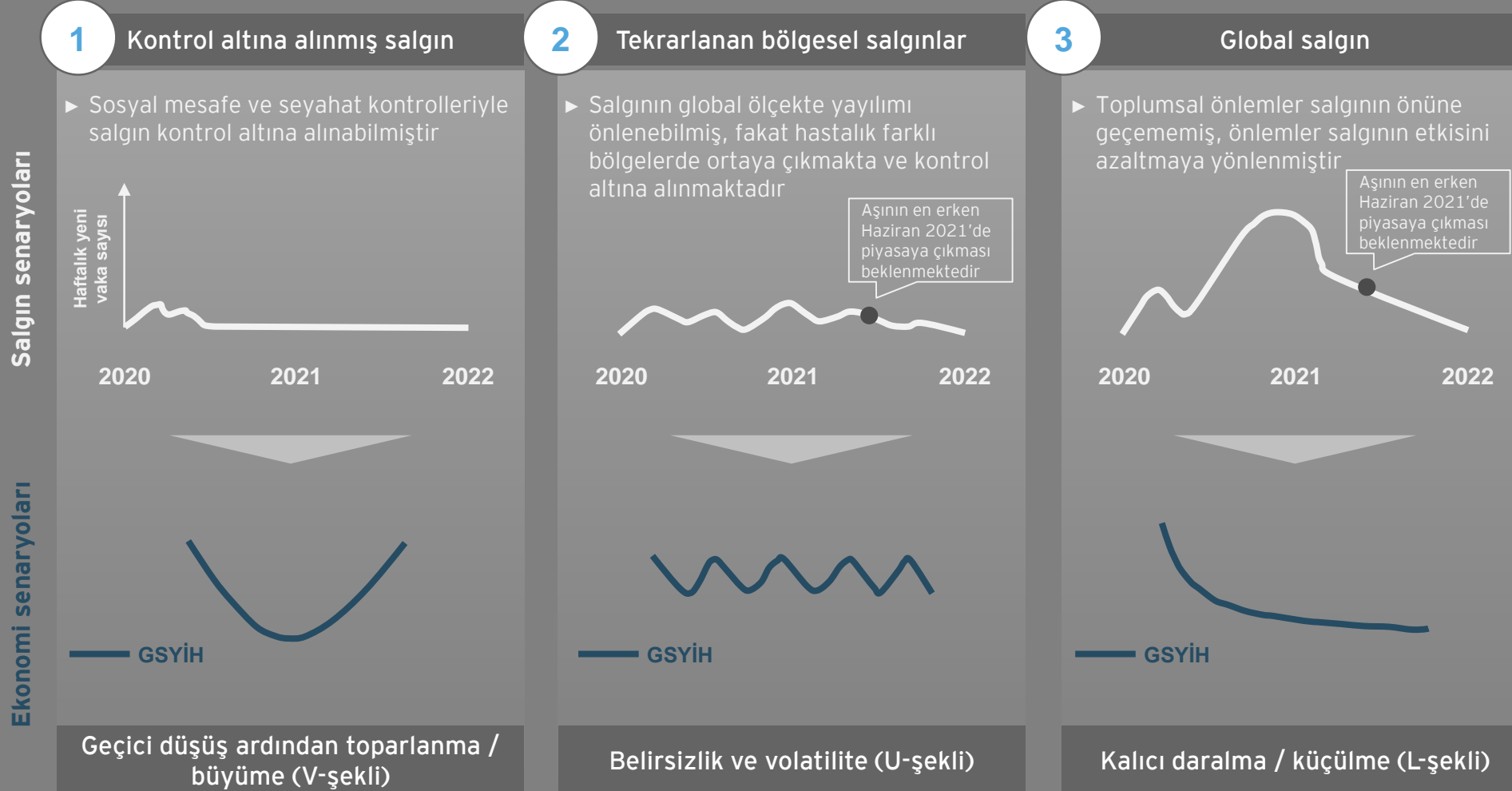
72% 'si köklü bir dönüşüm programı uygulamaya başladığını ifade etti

72% 'si işlerini yeniden şekillendirmek için daha sık bir biçimde portföylerini ve stratejilerini gözden geçirmeye başladı

46% 'sı şirketlerinin önümüzdeki 12 ay boyunca birleşme ve satın alma fırsatlarına açık olmadığını dile getirdi

Salgının boyutu ve küresel ekonomi üzerindeki etkileriyle ilgili üç farklı senaryo öne çıkmaktadır

Global salgın ve ekonomik etkisine dair senaryolar

Salgının seyrini değiştirebilecek ve dikkat edilmesi gereken konular

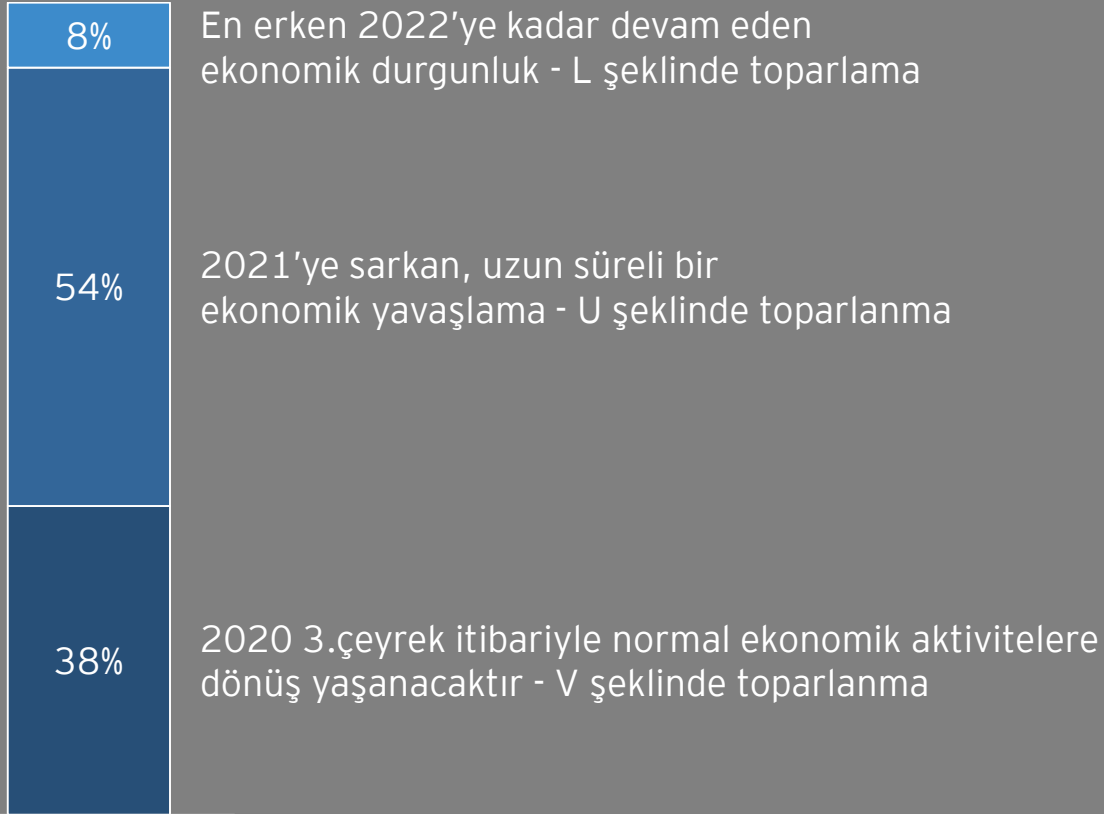
- Hastalığın ve salgının seyri (mevsimsellik, tedavi yöntemleri, mutasyonlar...)
- Devlet önlemlerinin hızı, etkinliği ve kararlılığı
- Global riskler ve network etkisi

Ankete katılan yöneticilerin büyük bir çoğunluğu, şirketlerindeki toparlanmanın 2021 yılını bulabileceğini düşünmektedir

EY Global Sermaye Güven Barometresi 2020 sonuçları (2/2)

Soru: Şirketinizin operasyonel performansı, hangi ekonomik senaryoya daha uygun olacaktır?

Virüsün etkileri, farklı sektörlerdeki yöneticiler tarafından farklı yorumlanmaktadır. Müşterilerin harcamalarını erteleyebilme imkânının olduğu sektörler, olmadığı sektörlerle kıyasla daha çok etkilenecektir

Turizm, yeme-içme ve otomotiv sektörleri, salgından öncelikli olarak etkilenen sektörler arasında yer almaktadır

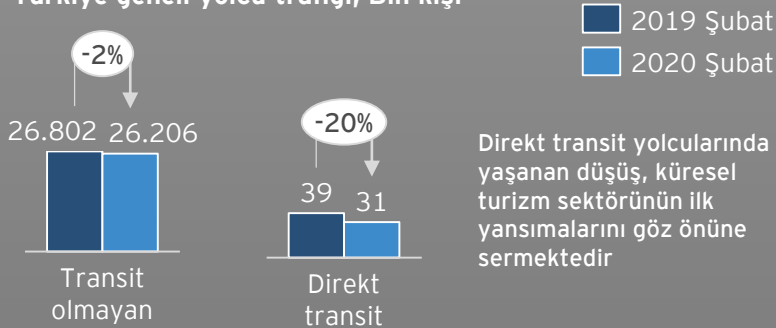
Covid-19'un Türkiye'deki farklı sektörler üzerindeki etkileri (1/3)

Turizm, konaklama, havacılık

- ▶ Turizm'de yurt dışı rezervasyonlarda kayıplar %40'lara ulaştı
- ▶ Kasım, aralık, ocak ve şubat aylarında alınmış tüm ön rezervasyonlar iptal edilmiş durumda. Uzmanlar, salgın devam ederse 'her şey dahil' modelin değişebileceğini düşünmekte
- ▶ Covid-19 krizi öncesi 127 ülkeye uçan Türk Hava Yolları 123 ülkeye uçuşlarını durdurdu. Pegasus 56 uçağını yere indirdi, dış hatları tamamen kapattı, iç hatları minimuma indirdi. SunExpress son dış hat uçuşunu Pazar akşamı gerçekleştirdi. Charter şirketleri ise son bir iki operasyonu tamamladıktan sonra uçakları hangara çekecek
- ▶ IATA'nın global tahminlerine göre, küresel çapta hava yolu şirketleri bu yıl toplam 113 milyar dolara kadar zarar edebilir. Şubat ayında yapılan tahmin 29 milyar dolardı

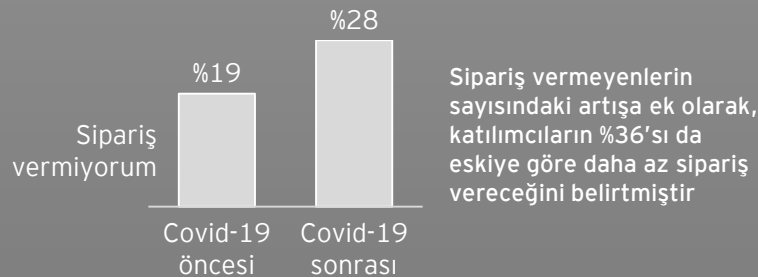
Türkiye geneli yolcu trafiği, Bin kişi

Yeme-içme

- ▶ Sosyal mesafenin korunması amacıyla 21 Mart tarihinde alınan kararla tüm kafe ve restoranlar kapatıldı ve sadece gel-al, eve sipariş benzeri şekilde hizmet vermeye başladı
- ▶ Banka ve kredi kartlarıyla yapılan harcamaların haftalık değişimi incelendiğinde, yemek sektöründeki düşüşün boyutu gözler önüne serilmektedir
 - 13 Mart haftası 1.1 milyar TL olan yemek harcamaları, 20 Mart haftasında yüzde 42'lik bir düşüşle 615 milyon TL seviyesine düşmüştür
- ▶ Virüsün etkisi azalana kadar sektörün performansının bu şekilde seyretmesi beklenmektedir
- ▶ Öte yandan, evlere siparişte de bir azalış gözlemlenmektedir. Virüsün bulaşıcılığı yüzünden tüketiciler, dışarıdan daha az yemek sipariş etmeye başlamıştır

Soru: Yemek sipariş etme konusunda görüşün nedir?

Otomotiv

- ▶ Honda, Ford Otosan, Toyota ve Mercedes-Benz üretimlerini 2 hafta durdurma kararı aldı, Tofaş ise üretimini yavaşlatma kararı aldı
- ▶ İhracatının %80'den fazlasını AB ülkelerine gerçekleştiren otomotiv sanayimiz, bugün geldiğimiz noktada 3 ana önemli sebepten ötürü üretimde ciddi aksaklık ve kayıplar yaşamaya başladı.
 - AB pazarlarındaki ani düşüş nedeniyle, bazı ülkelerden ekonomik gerekçelerle sipariş iptallerinin gelmeye başlaması
 - Sınır geçişleri ve limanlarda yaşanan kesinti ve yavaşlamalar sebebiyle lojistik süreçlerinin sürdürülmesine ilişkin problemler
 - Avrupa'da birçok fabrikanın üretimini durdurması ile birlikte özellikle Avrupa'dan temin edilen parçaların tedarikinde yaşanan zorluklar

Servis girişlerindeki değişim (Mart 3.hafta)

-%50

Nisan ayı itibarıyla sektördeki daralmanın etkilerinin gözlenmesi beklenmektedir

Gıda dışı alanlarda üretim yapan tüketici ürünleri firmaları, virüsün yayılmaması için alınan önlemlerden olumsuz etkilenmektedir

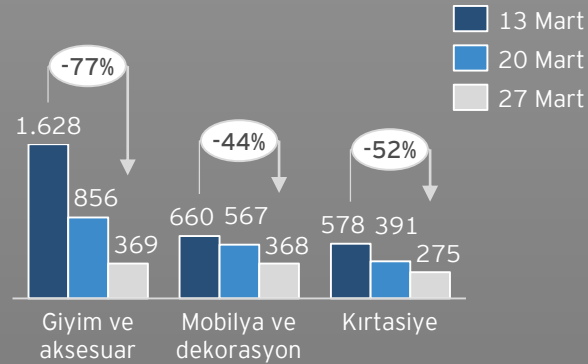
Covid-19'un Türkiye'deki farklı sektörler üzerindeki etkileri (2/3)

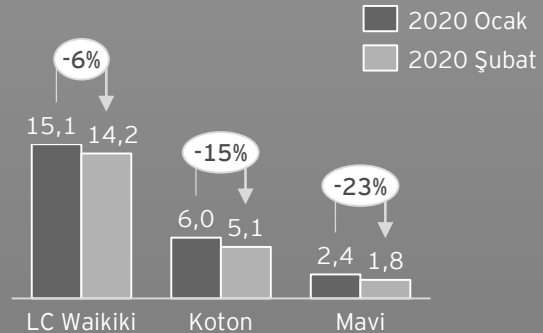
Tüketici ürünleri (gıda dışı)

- ▶ Türkiye'deki ilk vakanın ortaya çıkmasının ardından ziyaretçi sayılarında %15'lik bir düşüş gören alışveriş merkezleri, vakaların artmasıyla birlikte zor bir dönemin içine girdiler
- ▶ Yabancı karta yapılan satışlarda %40 düşüş ve toplam ciroda ilk etapta yaşanan %30'luk daralmayı takiben, Vakko, Koton, LC Waikiki ve Mavi gibi giyim sektörünün önemli oyuncularını, mağazalarını kapatma kararı aldı
 - 31 Mart itibarıyla Vakko, tekstil üretimini durdurarak sağlık personellerine teslim edilmek üzere maske üretimine başladığını açıkladı
- ▶ Tüketim tercihlerinin değişmesinden dolayı, bu ürünlerin e-ticaret satışı da sekteye uğradı
- ▶ Mağazaların kapanmasıyla birlikte, büyük şehirlerdeki bazı AVM'ler de faaliyetlerine geçici bir süreyle ara verdi
- ▶ Covid-19 salgınının etkilerinin devam etmesi durumunda, küçük esnafın yüzde 40'ı kepenk kapatmak zorunda kalacağı öngörülmüyor

Banka/ kredi kartıyla yapılan harcamaların haftalık değişimi, Milyon TL

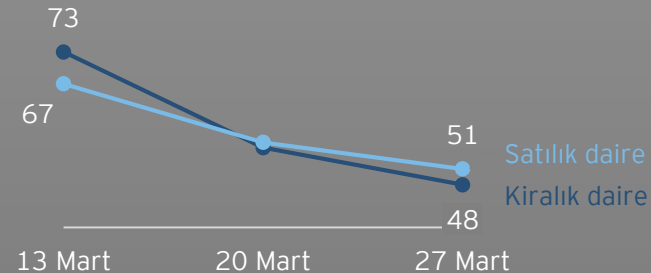
Giyim sektörü oyuncularının internet sitelerinin trafik değişimi, Milyon kişi

İnşaat

- ▶ Devletin inşaat sektörüne dair attığı adımlara rağmen, inşaat sektörü de dolaylı olarak salgından olumsuz etkilenmektedir
- ▶ Çalışma ortamının koşulları ve virüsün yayılma hızı düşünüldüğünde, Covid-19 salgınının iş gücü sürekliliğini tehdit ettiği/edeceği düşünülmektedir
- ▶ Dev Yapı-İş raporuna göre sadece İstanbul'da 15 bin inşaat işçisi son 15 günde işten çıkarılarak memleketlerine gönderildi
- ▶ Salgın nedeniyle talepteki düşüşe paralel olarak gerçekleşen petrol fiyatlarındaki gerilemenin, Türkiye'nin 2019'da 18 milyar dolar olan yurt dışı müteahhitlik hizmetlerini de etkilemesi öngörülmektedir
 - Mevcut durumda, yurt dışından en çok müteahhitlik ihalesi alınan ülkeler, Rusya, Katar ve Kuveyt gibi petrol ve doğal gaz gibi enerji ihracatına bağımlı ülkelerdir

Kiralık/ satılık daire aramaları, son 30 gün, Endekslenmiş değerler (en yüksek değer=100)

Son 2 haftada, internet üzerinden yapılan kiralık/satılık daire aramalarında %30'a yakın düşüş gerçekleşmiştir

Gıda perakendecileri ve üreticileri, krizin olumsuz etkilerinden en az etkilenen kesim olmuştur

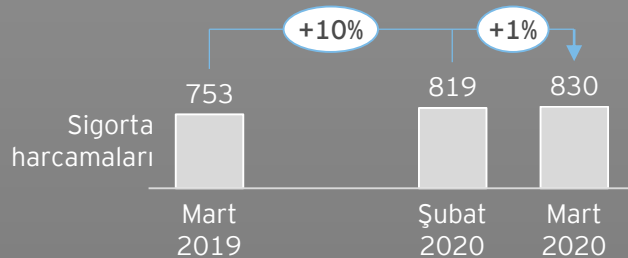
Covid-19'un Türkiye'deki farklı sektörler üzerindeki etkileri (3/3)

Sigortacılık

- ▶ Salgının yayılma hızının önlenmesinden dolayı evden çalışma modeline geçilmesi, hayat dışı sigorta sektörü için beraberinde yeni zorluklar getirdi. Sigorta firmaları, şirketlere ait demirbaşların şirket dışında kullanımıyla ilgili teminat kapsamlarını gözden geçirmeye başladı
- ▶ Hazine ve Maliye Bakanlığı, salgına ilişkin sigortacılık sektörüne dair ekspertiz işlerinin uzaktan yapılmasını ve prim ödemelerinde esneklik sağlanması gibi tedbirleri içeren bir duyuru yayınladı
- ▶ Araç ve konut satışlarının 2020 yılının ilk iki ayında artmasıyla birlikte gelişme gösteren sektör, Mart ve Nisan aylarında araç ve konut satışında beklenen düşüşten olumsuz etkilenebilecek
- ▶ Öte yandan, sağlık sigortalarında bir artış gözlemlenmektedir. Küresel salgının beraberinde getirdiği sağlık endişeleriyle birlikte, kişilerin sağlık sigortasına yöneliminde artış beklenmektedir
 - 31 Mart'tan itibaren sağlık sigortası sunan şirketlerden Bupa Acıbadem, Allianz Sigorta, Mapfre Sigorta Anadolu Sigorta, Covid-19'u teminat kapsamına aldığını duyurdu

Banka/ kredi kartıyla yapılan harcamaların haftalık değişimi, Milyon TL

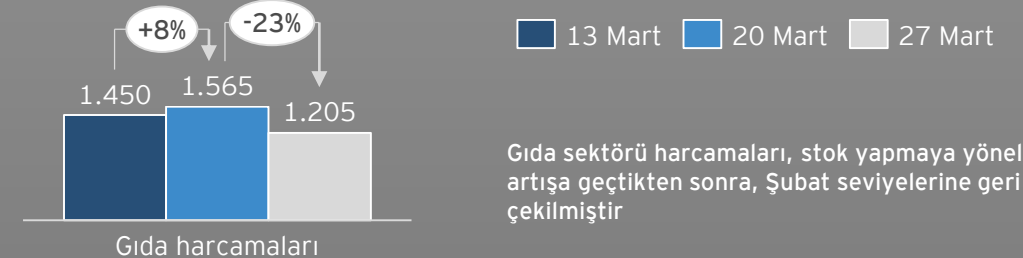
Banka ve kredi kartıyla yapılan sigorta harcamaları, Mart ayında bir önceki aya göre %1, bir önceki yıla göre ise %10 artış göstermiştir

Gıda perakendeciliği

- ▶ Gıda perakendeciliği Covid-19'un negatif etkilerinin en az görüldüğü sektörlerden oldu
- ▶ Türkiye'de diğer ülkelerde vatandaşlar karantina korkusuyla evlerine stok yapmaya başladı
 - Müşteriler özellikle gıda ve hijyen ürünleri satın alımlarını artırdı
- ▶ Gıda perakendecileri Türkiye'de Covid-19'un görüldüğü haberini takip eden gün %50'ye varan trafik ve ciro artışları tecrübe etti
- ▶ Artan talebi karşılayabilmek için firmalar operasyonlarını genişletmeye başladı. Migros, talebe yanıt verebilmek için 23 Mart'ta 1.000 kişilik istihdam sağlayacağını duyurdu
- ▶ Gıda perakendecilerinin aynı dönemde online satışları da artış gösterdi ve daha önceden online satışı bulunmayan perakendeciler de mağaza trafiklerinin azalmasıyla online satış hizmetine başladı

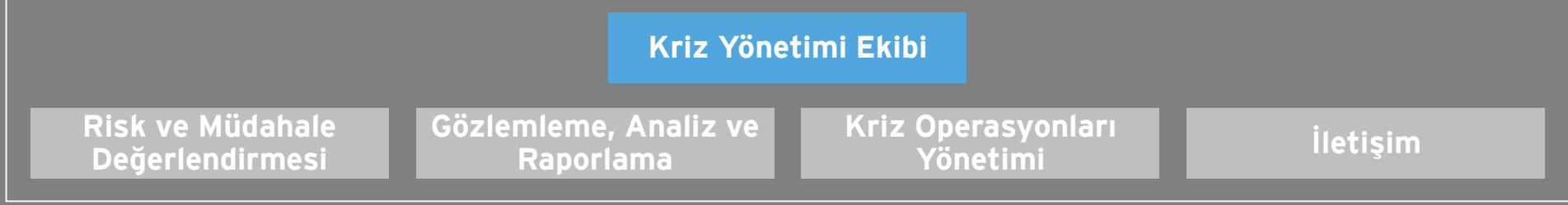
Banka/ kredi kartıyla yapılan harcamaların haftalık değişimi, Milyon TL

Gıda sektörü harcamaları, stok yapmaya yönelimle artışa geçtikten sonra, Şubat seviyelerine geri çekilmiştir

Şirketler, ilk aşamada etkilenen tüm alanları kapsayan bir kriz yönetimi sistemi ve ekibi oluşturarak işletmelerinin göreceği zararı asgari seviyeye çekebilir

Krizle mücadele için kısa vadede alınacak aksiyonlar

İş Gücü Yönetimi ve İşçi Sağlığı

- ▶ Yönetmeliklerin takip edilerek işçi sağlık planlarının oluşturulması ve faaliyete geçirilmesi
- ▶ İş devamlılığı için beklenmedik iş düzenlemelerinin belirlenmesi
- ▶ Güçlü bir iletişim ve işçi destek programı oluşturulması
- ▶ Yerel iş kanununun incelenmesi

Müşteri ve Markanın Korunması

- ▶ Müşteri risk değerlendirilmesi yapılması
- ▶ Gerekli yerlerde yeteri kadar kredi ayarlanması
- ▶ Müşteri önceliklerine bağlı olarak ürün eksiliği durumunda dağıtım planı yaratılması
- ▶ Alternatif ürünlerin araştırılması
- ▶ Rakiplerin takip edilmesi

Kısa Dönem Finansal Yönetim

- ▶ Ciro tahmini ve risk değerlendirmesinin yapılması
- ▶ Likidite risk analizi ve beklenmedik durumlar için plan oluşturulması
- ▶ Nakit durumu tahminleri ve müdahaleler yapılması
- ▶ Müşteri/tedarikçi finansal durumlarının gözlemlenmesi - gerekli finansal destek durumlarının belirlenmesi

Tedarik Zinciri Yönetimi

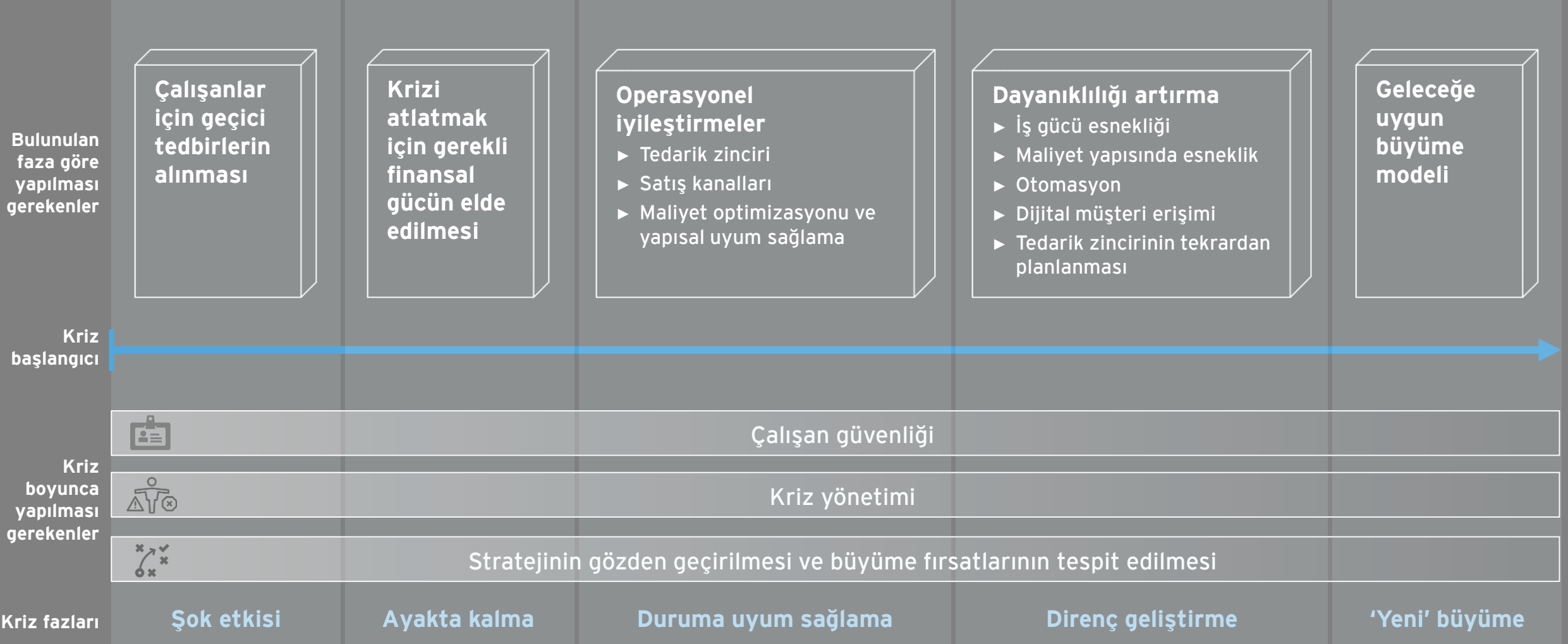
- ▶ Baştan sonra tedarik zinciri risk değerlendirmelerinin gerçekleştirilmesi
- ▶ 1. kategori tedarikçiler ile kritik bileşenlerin belirlenmesi ve genişletilmiş tedarik zinciri risk analizinin incelenmesi
- ▶ Tedarik zinciri ağının esnekliğinin ve alternatiflerinin belirlenmesi
- ▶ Gümrük ve dolaylı vergilerin araştırılması

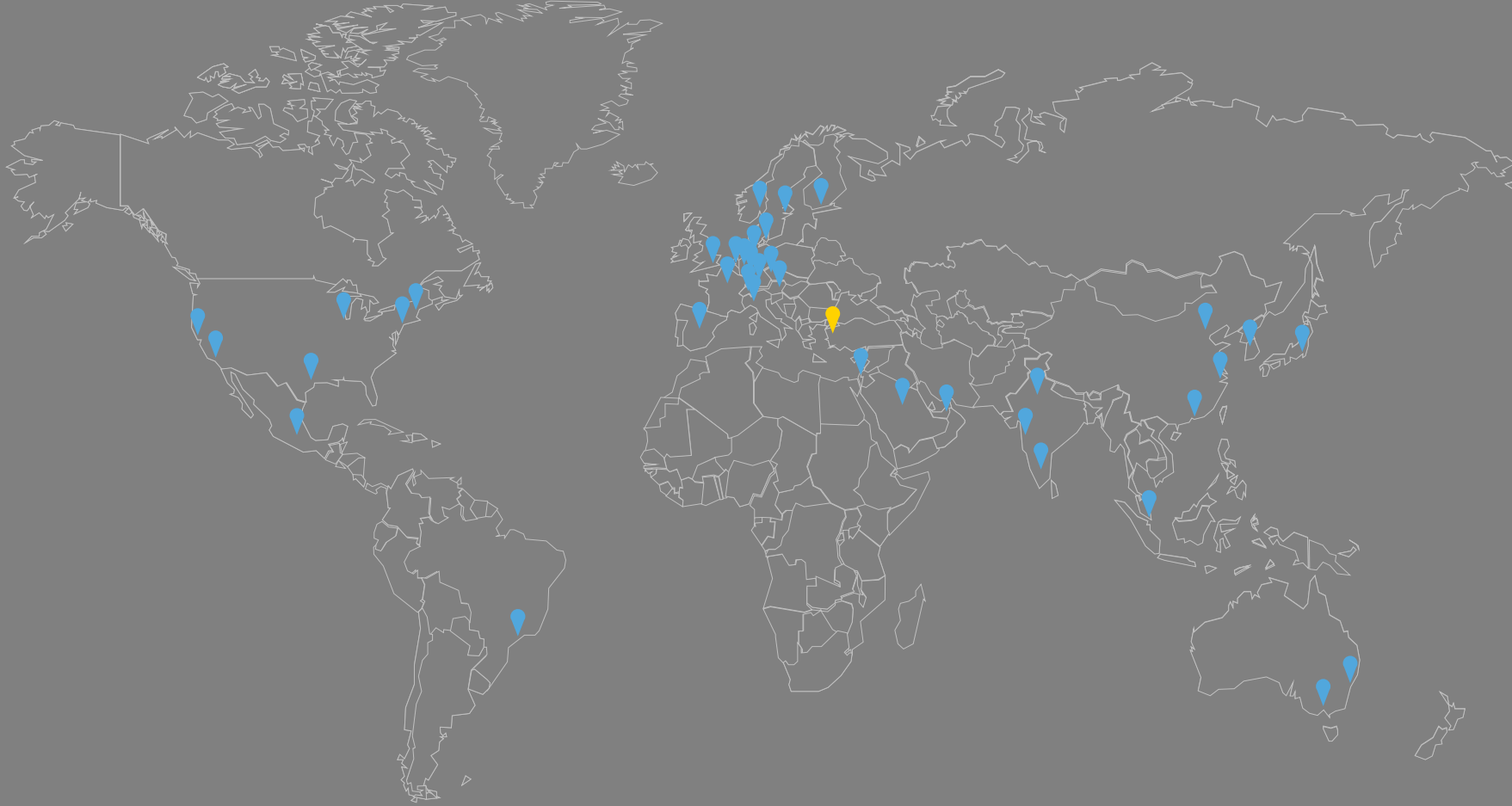
Hukuki İhtilafların Çözülmesi

- ▶ Risk değerlendirmesinin gerçekleştirilmesi ve önleyici aksiyonların belirlenmesi
- ▶ Müşteri/tedarikçilerin ekonomik etkilerden ve tedarik kesintilerinden kaynaklanan sözleşme problemlerinin yönetilmesi
- ▶ Zorunlu hallerin ve zorlukların belirlenmesi/ sigorta kapsamlarının incelenmesi

Daha uzun dönemde ise, şirketlerin bulunduğu kriz fazına göre alınması gereken aksiyonlar, başarılı bir toparlanma için önem taşımaktadır

Kriz süresince alınması gereken aksiyonlar

Elif Koc

+90 532 554 9344

Elif.Koc@parthenon.ey.com

Partner, EY-Parthenon İstanbul

Onur Onulay

+90 536 297 4848

Onur.Onulay@parthenon.ey.com

Kıdemli Danışman, EY-Parthenon İstanbul

Alper Ulaş

+90 545 212 0389

Alper.Ulas@parthenon.ey.com

Yardımcı Danışman, EY-Parthenon İstanbul